

20.6.2016/KN

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
PL 32 (Aleksanterinkatu 4), 00023 Valtioneuvosto

VIITE: TEM/1993/00.04.01/2015

TUULIVOIMA-KANSALAISSYHDISTYS RY:N LAUSUNTO UUSIUTUVAN ENERGIAN TUKIJÄRJESTELMIEN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄN LOPPURAPORTTIIN

Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry (TV-KY ry) kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja esittää vastauksenaan seuraavaa:

Raportissa pidetään toimeksiannon mukaisesti lähtökohtaisesti selviönä, että tuulivoimalle olisi jatkossa annettava edelleen tukea.

Toimeksiannosta puuttui tuulivoiman osalta kokonaan ns. nollavaihtoehto, eli ei lainkaan tukea, eikä työryhmäkään ottanut sitä mahdollisuutta mitenkään huomioon.

EU määrittelee pian maakohtaiset ilmastotavoitteet päästökaupan ulkopuolisille aloille. Se saattaa merkitä huomattavia lisäkustannuksia, jotka aiheutuvat esimerkiksi liikennepäästöjen vähentämisestä.

Vuonna 2015 syöttötariffilla tuettu tuulisähkö maksoi veronmaksajille 143 miljoonaa euroa ja vastasi 0,5% kokonaisenergiatarpeesta (lähde: tvky.blogspot.fi: Vuoden 2015 tuulivoimasähkön tuet). Nykyiset tuet eli syöttötariffit aiheuttavat voimassaoloaikanaan arviolta jo 3,5 miljardin kustannukset vuoden 2029 loppuun mennessä (lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto). Kustannusarvio vuonna 2011 oli 1,27 miljardia.

Nykyisen kalliin järjestelmän päälle ei tule rakentaa enää uutta tukijärjestelmää, koska tuulivoimateollisuus pystyy omienkin lupaustensa mukaan pian toimimaan markkinaehtoisesti.

Valtioneuvostolle tehdyn selvityksen mukaan (Pöyry Management Consulting Oy, toukokuu 2016) Suomessa ei ole syytä investoida tuuli- ja aurinkovoimaan nykyisen tukijärjestelmän piirissä olevien investointien lisäksi.

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman tavoitteet uusiutuvasta energiasta (yli 50 % 2020-luvulla) ja omavaraisuudesta (yli 55 % 2020-luvulla) sähkö- ja lämpösektorilla voidaan saavuttaa lisäämällä bioenergian käyttöä, jolla korvataan pääasiassa hiilen ja maakaasun käyttöä. Suomi on tunnetusti jo maailman kärkimaa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa.

Pöyryn mukaan päästökaupan toimiessa bioenergian käytön lisäys sähkö- ja lämpösektoreilla ei vaadi muita tukia tai ohjauskeinoja nykyisen verotason lisäksi. Energialaitosten maksukyky puusta nousee teollisuuden kuitupuun tasolle 2020-luvulla.

Suomi on saavuttanut uusiutuvan energian vuodelle 2020 asetetut tavoitteet jo kuusi (6) vuotta etuajassa (lähde: Energiavirasto).

Maassamme jo nyt päätetyt ja suunnitteilla olevat metsäteollisuuden investoinnit sekä niihin liittyvät biotuotetehtaat tulevat edelleen kasvattamaan merkittävästi uusiutuvan energian käyttöä ja nopeuttamaan tavoitteiden saavuttamista. Nyt on maksettu ja maksetaan vielä vuosikausia ylimitoitettua tukea tuulisähkön tuotannolle, eli alalle jonka suurin ongelma on tuotannon ailahtelevuus.

Lappeenrannan teknillisen yliopiston SITRA:n toimeksiannosta laatimassa raportissa vuonna 2015 todettiin, että kansalliset tuuli- ja aurinkovoimatuet ovat *tehottomin* tapa hillitä CO2-päästöjä, ja tuet ovat haitallisia koska tekevät jo sovitun päästökaupan tehottomaksi.

Samoin esimerkiksi Suomen kantaverkkoyhtiö Fingridin sähkömarkkinajohtaja Asta Sihvonen-Punkka vaati äskettäin energiatukien lopettamista (Talouselämä 21/2016), koska pelkäsi sitä, että muuten Suomen ja Pohjolan sähkömarkkinat ovat menossa kohti keskusohjattua sähköjärjestelmää.

Talouselämä-lehdessä 23/2016 energiayhtiö Pohjolan Voiman toimitusjohtaja Lauri Virkkunen totesi: "...Pohjolan sähkömarkkinat ovat peruuttamattomasti rikki, sillä nykyinen markkinamalli ei takaa enää riittävää sähkön toimitusvarmuutta kulutushuipuissa tai suurissa häiriötilanteissa".

Toimitusjohtaja Virkkusen mielestä sään mukaan vaihtelevan sähköntuotannon eli tuuli- ja aurinkovoiman voimakas kasvu on johtanut siihen, että sähköä on markkinoilla riittävästi, mutta sähkötehoa liian vähän.

Uusiutuvan energian, erityisesti tuulivoiman tukijärjestelmien suunnittelussa on siksi syytä ottaa aikalisä, Suomen päästötavoitteiden silti vaarantumatta.

Jatkossa tavoitteena tulisi olla hiilidioksidipäästöjen laskeminen kustannustehokkaimmalla tavalla, järjestelmän kapasiteetti ja sähkön toimitusvarmuus kovilla pakkasilla huomioiden.

Monet aiemmin tuulivoimaan vahvasti satsanneet maat ovat jo luopumassa tukijärjestelmistä tai rajoittamassa niitä. Äskettäin on uutisoitu (Talouselämä 4.5.2016), että esimerkiksi Saksa on sijoittanut tuuli- ja aurinkovoiman tukemiseen 175 miljardia euroa vuodesta 2000 lähtien, mutta vuoden 2009 jälkeen siellä ei ole saatu aikaan hiilidioksidipäästöjen vähennystä. Päinvastoin, alustavan tiedon mukaan Saksan CO2-päästöt jopa hieman lisääntyivät vuonna 2015.

Työryhmä esittää muun muassa, että Suomi siirtyisi syöttötariffista kilpailutuksen suuntaan. Korkeampi markkinaehtoisuus myös vähentäisi sähkömarkkinahäiriöitä.

Asetettujen tavoitteiden mukaan tukijärjestelmän tulisi olla:

- kestävä
- teknologianeutraali
- kustannustehokas
- omavaraisuutta tukeva
- selkeä, johdonmukainen ja turvata tukien tehokas hallinto & valvonta.

Työryhmän suosittamat järjestelmät (kuten tarjouskilpailu) vaikuttavat kuitenkin varsin monimutkaisilta, jolloin hallinto ja valvonta voivat olla työläisiä toteuttaa.

Tuulivoiman osalta omavaraisuus ei toteudu, koska kalleimmat osat eli koneistot tulevat jatkossakin ulkomaisilta valmistajilta. Samoin koneistojen huolto- ja korjaustöissä tarvittava erityisosaaminen. Tämä ei edistä suomalaista työllisyyttä.

Jos kaikesta huolimatta katsotaan, että kansallisia tukia ylipäättänsä on pakko tarve käyttää, ne tulisi kohdistaa uusille, innovatiivisille, ei-kypsille teknologioille, joista Suomi voisi saada vientituotteita.

Tällainen suomalaista työllisyyttä ja innovatiivisia vientimahdollisuuksia avaava mahdollisuus voisi olla vaikkapa ilmastopäästöjä aiheuttavan metaanin talteenottotekniikan kehittäminen maatalojen lantaloissa ja

biojätteen paikallinen hyödyntäminen biokaasuna energiantuotannossa, yhtenä esimerkkinä mainittuna. Metaani on maapallon mittakaavassa hiilidioksidiakin haitallisempi ilmastopäästöjen kannalta.

Tuulivoima-alan kehityksessä kolmilapaiset tuulivoimalat ovat jo kypsää teknologiaa, ja pääasiallinen kehityssuunta on niiden koon kasvattaminen, mikä taas aiheuttaa yhä suurempia ympäristö- ja terveyshaittoja, kuten Suomessakin on jo havaittu. Tuulivoimahankkeiden kotimaisuusaste on vain noin 20 %.

Tuulivoimaloiden investointikustannukset ovat voimaloiden koon kasvun myötä jatkuvasti laskeneet, ja sitä kautta yhtiöiden verotuloilla tuetut voitot lisääntyneet.

Suomessa tuulivoimatoimijat ovat kertoneet suuren voimalan tuotantokustannukseksi 50 €/MWh hyvällä paikalla kaikkien rakennuskustannusten jälkeen.

Paimiossa voimayhtiö kertoi tekevänsä 56 miljoonaa euroa voittoa yhdellä tuulivoima-alueella kun takuuhinta on 83,50 €/MWh:

<https://windwatchfinland.wordpress.com/2016/04/10/kahdeksasta-voimalasta-yli-50-miljoonaa-euroa-voittoa/>

Toinen tuulivoimayhtiö kertoo saavansa Suomessa 150 miljoonaa € voittoa 30 voimalan alueesta kun takuuhinta on 83,50 €/MWh:

<https://windwatchfinland.wordpress.com/2016/04/10/tuulivoimapuistosta-150-miljoonaa-voittoa/>

Tuulivoiman syöttötariffitukea perusteltiin sillä, että tukemalla tuotantotuella kotimarkkinaa, voidaan saada suurempi osuus maailmanmarkkinasta (Teknologiateollisuus, Tuulivoiman tiekartta 2009).

Tuulivoimatoimijoiden vuonna 2009 antamia lupauksia työllisyydestä ei ole lunastettu. Verrattaessa vuonna 2009 esitettyjä argumentteja tuulivoiman vientimahdollisuuksista toteumaan vuonna 2014 voidaan todeta, että olemme poikkeuksellisen anteliasta tuista huolimatta hävinneet maailmanmarkkinaosuudesta puolet (Teknologiateollisuus, Tuulivoiman tiekartta 2014).

Suomeen on lisäksi rakenteilla kaksi uutta suurta ydinvoimalalaitosta, joiden yhteenlaskettu vuosituotanto vastaa lähes koko Tanskan vuosittaista sähköntuotantoa.

Yhteenvetona toteamme, että ei ole mitään perusteita laatia Suomeen uutta tukijärjestelmää tuulivoimalle, nykyisen vuoteen 2030 jatkuvan syöttötariffin rinnalle. Mahdolliset uudet uusiutuvan energian tuet on suunnattava uusiin innovatiivisiin energiaratkaisuihin, joilla edistetään Suomen vientiä.



Kalevi Nikula
Puheenjohtaja
Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry
kalleniku@gmail.com
p. 0400-441049
<http://www.tvky.info>

Elisa Havusela
Sihteeri

Viitteet:

EU:n 2030 ilmasto- ja energiapolitiikanlinjausten toteutusvaihtoehdot ja Suomen omien energia- ja ilmastotavoitteiden toteutuminen. Pöyry Management Consulting Oy, toukokuu 2016. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 28/2016

Tukimekanismeja ja tavoitekonflikteja Euroopan nykyisillä sähkömarkkinoilla. Viljainen S. ja Kyläheiko K., SITRA & LUT, raportti 48, 28.1.2015.

Teknoliateollisuus: Tuulivoiman tiekartta 2009

Teknoliateollisuus: Tuulivoiman tiekartta 2014

Aalto-yliopisto 2015: Zakeri, Behnam, Sanna Syri, and Samuli Rinne. "Higher renewable energy integration into the existing energy system of Finland—Is there any maximum limit?" Energy (2015)

Aalto-yliopisto 2015: Zakeri, Behnam, Samuli Rinne, and Sanna Syri. "Wind Integration into Energy Systems with a High Share of Nuclear Power—What Are the Compromises? Energies 8.4 (2015): 2493-2527.

tvky.blogspot.fi. Sähkön hinnan ennusteet energiapolitiikassa

tvky.blogspot.fi. Vuoden 2015 tuulisähkön tuet

tvky.blogspot.fi. Nauttiiko syöttötariffi omaisuuden suoja

tvky.blogspot.fi. Tuulivoimahankkeiden kotimaisuusaste 20 prosenttia